

Крегул Ю.І.

кандидат юридичних наук, професор

Київський національний торговельно-економічний університет

Місто Київ

ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Відповідно до статті 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, [1].

А стаття 42 Господарського кодексу України визначає підприємництво, як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку, [2].

Відтак, суб'єкт підприємницької діяльності, перебуваючи у стані постійного ризику, орієнтується на отримання прибутку якомога вищого рівня. Однак, зрозуміло, така діяльність нерідко характеризується низкою реальних та потенційних загроз для підприємства. Передостаннім постає важливе завдання захистити найважливіші інтереси підприємства, тобто створити такі безпечні умови, які б забезпечили сталий його розвиток, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз.

Спеціалісти з питань безпеки вважають, що одним із шляхів створення для підприємств передумов для економічного виживання за умов ринкових відносин є виявлення та нейтралізація загроз економічної стабільності підприємства, що і є суттю діяльності щодо забезпечення безпеки підприємства. Безпека суб'єкта залежить від різних факторів. Шкоду інтересам підприємця може бути завдано у результаті несприятливої економічної політики держави, протиправних дій конкурентів, кризових явищ в економіці, непередбачених змін кон'юнктури ринку, стихійного лиха, надзвичайних подій, управлінської некомпетентності, соціальної напруги тощо. Отже, фактори, що впливають на рівень безпеки підприємств можуть бути внутрішніми і зовнішніми, економічними та неекономічними, об'єктивними і суб'єктивними. Об'єктивно, на даний момент, в сфері забезпечення безпеки

підприємництва в Україні, функціонують дві групи суб'єктів: держава, яка діє через органи законодавчої, виконавчої, судової влади, правоохоронні органи і спецслужби, та недержавні організації в особі приватних охоронних підприємств, комерційних служб безпеки, служб безпеки банків, інформаційних та учбових центрів, вищих навчальних закладів, громадських організацій.

При цьому головними принципами, якими керуються суб'єкти підприємництва в процесі їх спільної діяльності по забезпеченню безпеки особистості і підприємництва є:

- взаємна відповідальність державних і недержавних структур перед законом за дії, що наносять збитки національним інтересам, а також правам людини, її власності та діловій репутації;

- захист державою законних інтересів недержавних організацій у відповідних сферах їх діяльності;

- взаємодія в боротьбі з кримінальним сектором в економічній та фінансовій сферах діяльності;

- взаємодія в боротьбі з проявами екстремізму, тероризму, незаконного обігу наркотичних речовин та організованої злочинності в усіх сферах діяльності;

- надання пріоритетної допомоги недержавним організаціям, які приймають безпосередньо участь в захисті безпеки найбільш важливих для держави підприємств;

- повага і дотримання прав і свобод людини і громадянина.

В наш час суб'єкти господарювання в Україні фактично вперше в загальнонаціональних масштабах зіткнулися з необхідністю організації безпеки власного бізнесу. Як свідчить аналіз ситуації, яка склалася у сфері безпеки підприємництва, більшість підприємств України не мають системи безпеки, котра могла б ефективно їх захистити. Усі суб'єкти економічної діяльності, що вже перебувають в недержавній власності, переважно змушені самотужки захищати власні бізнес-інтереси. Разом з цим, сукупність інтересів зазначених суб'єктів знаходиться в площині національних інтересів України, оскільки вони формують лівову частку валового внутрішнього продукту, забезпечують добробут громадян і сталі надходження до державного бюджету.

Для того щоб самостійно захиститися від загроз, суб'єкти підприємницької діяльності створюють служби безпеки підприємства.

Створення служб безпеки обумовлено загостренням конкурентної боротьби на зовнішньому та внутрішньому ринках та поширенням промислового шпигунства. Створення служб безпеки відображає об'єктивну потребу ділових кіл у зменшенні комерційних ризиків та підвищенні безпеки підприємницької діяльності.

Служба безпеки підприємства створюється залежно від розмірів бізнесу. Як правило, такі служби в основному створюються на великих підприємствах. В окремих випадках залежно від важливості вони можуть створюватись і на середніх підприємствах.

В усіх інших випадках безпеку малим і середнім підприємствам забезпечують приватні підприємства які надають послуги безпеки з окремих питань(охорони, захисту інформації, кадрової безпеки і т. д.).

Головні функції які виконує служба безпеки можна сформулювати таким чином:

- 1) охорона виробничо-господарської діяльності та захист відомостей, що є комерційною таємницею підприємства;
- 2) організація роботи з правового та інженерно-технічного захисту комерційних таємниць підприємства;
- 3) запобігання необґрунтованому допуску й доступу до відомостей, які становлять комерційну таємницю;
- 4) організація спеціального діловодства, яке унеможлиблює одержання відомостей, віднесених до комерційної таємниці;
- 5) виявлення та локалізація можливих каналів витоку конфіденційної інформації в процесі діяльності та екстремальних ситуацій;
- 6) створення і організація такого режиму безпеки всіх видів діяльності, захист ділового спілкування підприємств з його партнерами;
- 7) забезпечення охорони приміщень, устаткування, офісів, продукції та технічних засобів, необхідних для виробничої або іншої діяльності;
- 8) організація особистої безпеки керівництва та провідних менеджерів і спеціалістів підприємства;
- 9) забезпечення безпеки фінансово-господарської та комерційної діяльності підприємств.

Перелік конкретних завдань і функцій визначається залежно від специфіки діяльності підприємства, його структури, специфіки діяльності та може мати інші функції і завдання.

У нормативних документах, які визначають організацію діяльності служби безпеки підприємств, виокремлюються конкретні об'єкти, що підлягають захисту від потенційних загроз і протиправних посягань. Основні об'єкти безпеки:

- персонал- керівні працівники, персонал, який володіє інформацією, яка є комерційною таємницею;
- матеріальні цінності та фінансові ресурси (будівлі, споруди, устаткування, транспорт, валюта, коштовні речі, фінансові документи) ;
- інформаційні ресурси з обмеженим доступом;
- засоби та системи комп'ютеризації діяльності підприємства(організації);
- технічні засоби та системи охорони й захисту матеріальних та інформаційних ресурсів.

Залежно від специфіки підприємства можуть бути і інші об'єкти безпеки.

Отже, нормативно-правові документи підприємства в тому числі про службу безпеки підприємства розробляються і затверджуються на підприємстві для врегулювання нових відносин, що виникають у процесі забезпечення безпеки діяльності підприємства, оскільки такі відносини не врегульовані на рівні закону. Зазначимо, що сьогодні проблемою діяльності суб'єктів господарювання, по забезпеченню власної безпеки є, насамперед, відсутність спеціального законодавства з безпеки суб'єктів підприємницької діяльності. Відтак, мова йде про необхідність прийняття Закону України «Про недержавне забезпечення безпеки особи та підприємницької діяльності в Україні».

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР// Відомості Верховної Ради України.- 1996.- №30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV